

Եկեղեցիին, Ժողովուրդը կամ ազգն է ինքնին։ Մեր մէջ չկայ այն խիստ տարրուղումը, զոր ուրիշ Ժողովուրդներ ընդհանուր առմամբ ի յայտ կը բերեն, Եկեղեցւոյ կալուածին մէջ նոյնիսկ, հոգեւորականութեան և աշխարհականութեան միջև։

Դարձեալ, մինչ հոգեւորականը Հատին Եկեղեցւոյ մէջ, զոր օրինակ, հաւատոյ տարածման կամ քարոզութեան, և յունականին մէջ սրբազան արարմունքներու նուիրումը պաշտօնեայ մըն է այլամերժօրէն կամ առաւելագոյն, հայ Եկեղեցականը այդ երկու հանգամանքներու հետ միասին, իր Ժողովուրդին դաստիարակիչը, դեկավարը և հայրն ու եղբայրն է միանգամայն։

Մի, սուրբ, րնդիմաբնական, և առաքելական, ասոնք են Քրիստոսի Եկեղեցիին բուն ստորգելիները՝ աստուածարանական իմացութեամբ Հայ Եկեղեցին, իր հինաւորաց ուղղափառութեանը — իրաւունքով նոյնիսկ, աստուածարանական տեսակէտով իրաւունք ունի ճանչցուելու յաւէտ այդ տիաղոսներուն ներքեւ, քանի որ հիմնուած է առաքելական քարոզութեամբ և Միութեանը՝ օրբութեանը և րնդիմաբնականութեանը վրայ քրիստոնէական այն հաւատքին, զոր ունէր Քրիստոսի Եկեղեցին՝ քրիստոնէութեան առաջին դարերուն մէջ։ Բայց իր պատմական նկարագիրը ներկայացնող մակդիրը պէտք է ըլլայ Հայոց, Հայաստանեայց, Հայկական կամ Հայ ազգային ուղղափառ Եկեղեցի։

(3)

Ե. Վ. Տ.

Վ Ե Ր Զ Ի Ն Շ Ո Ն Ը

(ՉԱՐԱՅԱՍԻ ԽԱՅ)

(ՍԱՏԵ. ԻԴ. 30-36)

Երբ սիրտը ընկճուած է մտահոգութիւններու ներքեւ, զորս աշխարհի խորհուրդը անձկութեան օրերու մէջ կը ծնի ամէն վայրկեան, կամ երբ ընդարմացած է անիկա հեշտութեանց գգուանքներէն, զորս մեղկ կեանքի մը զգացումը ամէն րոպէ կը մատուցանէ իրին, ո՛չ պատմութեան խրատը, ո՛չ հզօր խօսքերուն պատգամը և ո՛չ բնութեան զդրդալից պատահարները կրնան սթափեցնել զինքը իր մար-

մնական թմրութենէն, այնպէս՝ ինչպէս իր սրտին մոռալ խորքէն — իբր տղմուտ յատակէ մը — դէպի վեր նշուող այն ճանաչումը, որ օր մը կը լուսաւորէ յանկարծ իր հոգիին երկինքը, հոն երեւցնելով անկղզօրութեան մը խորհրդանշանը։

Այդ պահը, ուր սիրտը նորոգումի մը շուշնջ կը զգայ իր մէջ, ո՛րքան անհատներու՝ նոյնքան նաեւ Ժողովուրդներու կեանքին մէջ փրկութեան այն ժամն է, ուր Աստուծոյ, այսինքն գերազանց արդարութեան մը երկրւոյն զգացումը տիրապետող ուժ կը դառնայ մարդուն մէջ։

Բարոյական անկումներու, այլասերումի ընկերային ու քաղաքական նուաստացումներուն կը յաջորդէ անպատճառ վերանորոգումի շրջան մը, որ կրօնական զարթօնքով մը կը սկսի միշտ։

Նոր կեանքի այդ խմորումը յառաջ կը բերէ նախ ցաւազին զրութեան համատարած վիճակ մը, որ փնացումի դատապարտուած վատթար հոգիներուն վերջին կոծն է, և յետոյ խաղաղ ու բարի կարգ մը սկզբնաւորութիւնը, որ կը կատարուի «չորս հովերէն», կեանքի ամենէն անշուք անկիւններէն հաւաքուած ընտրելիներու համագործակցութեամբ։

Բարոյական այս ճշմարտութիւնը մշինքան անխար է, որքան անվրէպ է բնական երեւոյթներու յաջորդականութեան օրէնքը։

Անհատներու կեանքին կամ ազգերու գոյութեան մէջ, ո՛ւր որ ազնուական անցնալի մը ընդհողուած նշմարները կան, ամենէն ամենի մարիկներէն և փուլզումներէն վերջ, օր մը, անհրաժեշտաբար և անկնունելիօրէն, պիտի բացուի անպատճառ նոր և բարգաւաճ շրջանի մը արշալոյսը, երբ հաւատքին փաստը, իբրեւ «վերջին նշան» աստուածային բարութեան նշկատմամբ տածուած համոզումներու, աստղի մը պէն փայլի մթմթած սիրտերու երկինքին վրայ։

«ԱՌՆՏԱՐԱՆԻ ՄԱՐԲԷՆ»